

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Cursus Theologicus

Gormaz, Juan Bautista

Augustae Vindelicorum, 1707

Disputatio 3. De Intentione Ministri, & Auctore Sacramentorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81978](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81978)

quam fictum, sed omnino reale, & realiter denominans: etenim res esse existentes physice, aut moraliter, & formam proferri, materiam esse institutam, & voluntatem Christi esse formam instituentem, non est quid fictum, sed reale; ergo &c.

92. Quapropter unio partium in huiusmodi concretis, cum non sit intrinseca, sed extrinseca comparti, consistens in forma determinante denominationem, non potest esse quid fictum, sed reale; sic vitalis visio est forma, & determinatio ad concretum visum, cognitio vitalis est forma, & determinatio ad concretum cognitum, & sic de cæteris; ergo nihil invenitur, quod sit fictum in constitutione Sacramenti, ac proinde neque quod sit ens rationis, nisi volueris cum Esparza vocare ens rationis improprium denominationem illam proveniente a forma extrinsece denominante compartem, de quo non curamus, cum, ut ipse fateatur, talis denominatio sit vere realis propter rationes à nobis propositas, & duntaxat improprie vocetur ens rationis.

93. Fit 3. Si Sacramenta considerentur tam quoad essentiam, quam quoad effectus, continere tria. Primum significat rem Sacram, & non significatur. Secundum significatur, & non significat. Tertium significat, & significatur; quod significat, & non significatur, vocatur à Theologis in hac latissima acceptione Sacramentum; secundum quod significatur, & non significat, vocatur res tantum; quod significat, & significatur, vocatur res, & Sacramentum simul. Quapropter cum gratia sit res Sacra significata per omnia Sacramenta, & ipsa intra Sacramentum non significet aliam rem Sacram, vocatur in omnibus Sacramentis res tantum,

in Baptismo, Confirmatione, & Ordine imprimantibus characterem, materia, & forma, cum non significantur ab aliis, & aliunde significantur gratiam, & characterem, dicuntur Sacramentum tantum. Character, qui significatur à materia, & forma, & se ipso significat gratiam, dicitur res, & Sacramentum simul; in Eucharistia species, & verba, quæ non significantur per aliud, & significant Corpus Christi, & gratiam, dicuntur Sacramentum tantum, Corpus Christi significatur per species, & verba, & aliunde significans gratiam, dicitur res, & Sacramentum simul.

In Matrimonio verba contrahentium, quæ non significantur per aliud, & significant consensum internum, & gratiam, vocatur Sacramentum tantum, consensus intermus, & vinculum indissolubile dicitur res, & Sacramentum simul, quia significatur per verba, & significat gratiam. In Sacramento Pœnitentiæ verba dissolutionis, cum significant gratiam, & non significantur per aliud, vocatur Sacramentum tantum; dolor autem internus ab ipsa significatus, & significans gratiam, vocatur res, & Sacramentum simul. Tandem in Sacramento Extremæ Unctionis, verba, quæ significant unctionem, & gratiam, & non significantur, dicuntur Sacramentum tantum, Unctio, quæ significat gratiam, & significatur à verbis, dicitur res, & Sacramentum simul. Exinde bene inspiciantur, in eodem Sacramento posuisse inveniri plura, quorum quodlibet sit res, & Sacramentum simul, ut bene notavit Bernoldi disput. 5. sect. 4. num. 56. Cæterum non est ut plus immoremur circa acceptionem Sacramenti adeo latissimam.

* *

DISPUTATIO III.

DE INTENTIONE MINISTRI, ET AUCTORE SACRAMENTORUM.

95. **M**inistri Sacramentorum de lege ordinaria sunt soli homines viatores, qui, ut valide conficiant Sacramentum, ea omnia debent apponere, quæ ex Christi Domini institutione ad valorem Sacramenti requiruntur. Non requiri Fidem in Ministro definitum est à Concilio Nicæno, Lateranensi, & tandem à Tridentino sess. 7. cap. 4. de Baptismo per hæc verba: *si quis dixerit, Baptismum, qui etiam datur ab Hereticis in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, cum intentione faciendi, quod facit Ecclesia, non esse verum Baptismum, Anathema sit.* Ex quo fit, neque requiri Sanctitatem aut probitatem in Ministro ad valorem Sacramenti. Ratio est, quia Sacramenta non habent virtutem ex Fide, aut meritis Ministrorum, sed ex Passione, meritis, & Christi institutione, neque conferunt gratiam ex opere o-

perantis, sed ex opere operato; requiritur autem in Ministro ad valorem Sacramenti intentio faciendi, quod facit Ecclesia, ut constat ex Florentino citato num. 29. & Tridentino sess. 7. Can. 11. dicente: *si quis dixerit, in Ministris, dum Sacramenta conficiunt, & conferunt, non requiri intentionem, saltem faciendi, quod facit Ecclesia, Anathema sit.* Exinde gravissima exoritur controversia, pro cuius decisione

SECTIO I.

An intentio Ministri sit de essentiali Sacramenti constitutiva?

Non est quæstio de intentione proferendi verba, quæ sunt forma Baptismi, v. g. absol-

absolutionis &c. illa enim intentio constituit eos prolatos sonos in esse verborum, & secundum eam, quam habet significationem ab hominibus; verbum enim, ut cum Philosophis accipitur in presenti, est sonus ab ore animalis prolatum cum intentione aliquid significandi, ac proinde constituit formam in esse formae, & in esse humanae significationis, quam Christus instituit in Sacramentum; praesupposita ergo illa intentione quaerimus modum, an intentio Ministri faciendi, quod facit Ecclesia, distincta ab intentione requisita ad constituenda verba secundum humanam suam significationem sit de essentiali constitutivo Sacramenti. Prima sententia affirmat, ita Cardinalis de Lugo, qui primus de hac re cepit dubitare, Arriaga, Bernal, Elparza, & plures R. R. Secunda sententia negat; ita videntur supponere omnes antiqui usque ad Card. de Lugo, pluresque post ipsum R. R.

97. Pro resolutione, & clariori verae sententiae probatione suppono 1. cum omnibus, duo esse constitutivorum genera valde diversa. Primum est constitutum pure consistens in physica rerum natura. Secundum est constitutum rei pure ad placitum. Sic in ramo assumpto ex voluntate hominum ad significandum vinum venale consideramus constitutum rami, & constitutum signi; constitutum rami stat in materia, & forma rami utriusque unione, constituentibus pure ex physica rerum natura; constitutum autem signi stat in ramo tanquam in materia, & voluntate hominum tanquam forma instituentis eo modo, quo vult instituire, & non aliter, idedque instituentis ad placitum.

98. Suppono 2. modum tendendi volitionis esse identitatum cum ipsa volitione: volitio enim ex se ipsa habet, & non ab extrinseco tendere, & instituire hoc modo, & non tendere, neque instituire alio modo; unde eo ipso suo modo tendendi potest sibi praefigere aliquos terminos, ita, ut ea voluntas se ipsa velit instituire ipsam materiam, & formam in tale signum, quando apponatur ille terminus, quem sibi praefixit voluntas, & se ipsa nolit instituire talem materiam, & formam, quando ille terminus non apponatur; quapropter deficiente termino illa voluntas, non quidem per terminum, sed per ipsam erit volitio instituenti, & quando apponatur terminus, illa voluntas non quidem per terminum, sed per ipsam erit volitio instituenti, cum per se ipsam, & non per terminum habeat suum modum tendendi; imò cum non sit voluntas instituenti terminum illum, sed hanc materiam, & formam in signum, terminus ille neque erit de constitutivo signi, neque de constitutivo voluntatis volentis, aut nolentis constituere. Haec omnia manifestè constabunt à num. 118.

99. Explico modum doctrinam nostram exemplis tum in Philosophia, tum in Theologia clarissimis: ramus appensus ad januam constituitur apud Philosophos in signum vini venalis per voluntatem hominum ita instituentium; ramus exinde, dum erat in agro, non erat signum vini

venalis; dum appenditur ad januam, est signum vini venalis: janua autem non constituitur ab hominibus in signum, sed est purus terminus, quem praefixit sibi illa voluntas hominum, quae ex suo modo tendendi non vult constituere januam in signum, sed ramum, quando appendatur ad januam, & ex suo modo tendendi non vult constituere ramum in signum, quando non appendatur ad januam: quapropter janua non est de constitutivo signi, sed purus terminus, quem praefixit sibi illa voluntas, ut ramus instituitur in signum. Eodem modo philosophari potest in omnibus signis ad placitum.

Hoc ipsum manifestè apparet in Theologia: 100. voluntas enim Christi instituit in Sacramentum Poenitentiae, v. g. actus poenitentis, & absolutionem Ministri, sed non semper, nisi quando poenitens est baptizatus, & habet intentionem recipiendi Sacramentum; & qui profert verba absolutionis, est Sacerdos, & habet jurisdictionem: Baptismus autem, & intentio poenitentis character Sacerdotalis Ministri, sexus virilis, & jurisdictio non sunt de constitutivo Sacramenti, sed sunt termini, quos sibi praefigit voluntas Christi, ita ut ex suo modo tendendi sit volitio instituenti per se ipsam hanc materiam, & formam, & non aliud in Sacramentum poenitentis, quando datur illi termini, & sit per se ipsam volitio instituenti, quando illi termini non datur: sic se habet in Sacramento matrimonii praesentia Parochi, & testium, imò & carentia alterius actualis matrimonii, idemque suo modo discurrendum in aliis Sacramentis.

Ratio autem horum omnium, ut diximus, 101. est, quia voluntas, cum sit potentia libera volens, cum vult, prout vult, & quando vult, potest sibi liberè constituere, & praefigere aliquos terminos, ita, ut non sit voluntas volens, aut nolens instituire quamcunque materiam, & formam, sed sit volens instituire per se ipsam, & velit esse institutio illius materiae, & formae, quae coexistunt terminis, quos ipsa sibi praefigit, & non sit voluntas, quae per se ipsam sit institutio illius materiae, & formae, quae non coexistunt terminis, quos ipsa sibi praefigit: sicut enim volitioni existenti physice assignantur termini physici, qui praefigi debent, ut existat physice, sic etiam volitioni per se ipsam volenti instituire, quando datur isti termini, & per se ipsam nolenti instituire, quando non datur isti termini, assignandi sunt termini liberè apppositi, ut liberè instituat, vel non instituat. Unde sicut illi termini physici non sunt de constitutivo volitionis physicae, ita illi termini apppositi liberè non sunt de constitutivo volitionis volentis instituire liberè. V. n. 111. his positis

Afferro cum secunda sententia: intentio Ministri faciendi, quod facit Ecclesia, prout contradiuncta ab intentione requisita ad constituenda verba secundum humanam significationem, non est de essentiali constitutivo Sacramenti. Probatur 1. Sacramenta constituuntur

Kk k

ex

ex rebus tanquam materia, & verbis tanquam forma in prima sua compositione, ut constat ex Florentino citato num. 29, in secunda autem compositione constituuntur ex rebus, & verbis tanquam materia, & ex Christi Domini institutione tanquam forma, ut constat ex Tridentino citato num. 16. & ex his, quæ diximus n. 42. atqui intentio Ministri neque est materia, neque forma; ergo non est de essentiali constitutivo Sacramenti. Maj. & min. tenent; consequentia patet, quia concreta ad placitum, quale est Sacramentum, nihil aliud includunt de essentiali constitutivo præter materiam, & formam; ergo &c.

103. Probatur 2. expendendo verba Florentini, quæ sic habent: *hæc omnia Sacramenta tribus perficiuntur, videlicet rebus tanquam materia, verbis tanquam forma, & personâ Ministri cum intentione faciendi, quod facit Ecclesia, quorum si aliquid desit, non perficitur Sacramentum.* Modò sic: eodem modo requirit Florentinum intentionem illam, ac personam Ministri; atqui persona Ministri non est de constitutivo Sacramenti, sed purus terminus, quem voluntas Christi Domini sibi præfixit, ita nimirum, ut posita persona virili, Baptismo, Ordine, jurisdictione, & sic de reliquis puris terminis voluntas Christi per se ipsam esset volens instituere, non quidem eos puros terminos, sed materiam, & formam in Sacramentum, & deficientibus illis puris terminis se ipsa esset voluntas non instituendi illam materiam, & formam in Sacramentum: ergo intentio illa Ministri est purus terminus, quem sibi præfixit voluntas Christi, & nequiquam est de constitutivo Sacramenti.

104. Respondetur 1. cum Bernal, intentionem Ministri esse unionem necessariam significationem Sacramentalem materię, & formę institutę cum institutione Christi Domini, ac proinde esse de constitutivo Sacramenti ut quo. Contrà tamen 1. Institutio Christi Domini non unitur cum materia instituta per aliquid à se distinctum, sed per se ipsam; ergo illa intentio nullo modo potest dici Sacramenti unio. Probatur antec. Materia instituta ad placitum, utpote non intrinsecè, sed extrinsecè solum unita cum forma instituta, ab illo denominatur unita, à quo verè, & formaliter denominatur instituta, ut patet in omnibus signis ad placitum: rarius enim non denominatur extrinsecè unitus cum voluntate hominum instituentem per aliquid à voluntate instituentem distinctum, sed per ipsam voluntatem instituentem manet institutus, & denominatus; atqui materia Sacramenti non denominatur verè, & formaliter instituta ab institutione Ministri, sed à voluntate Christi instituentem; ergo &c. Contrà 2. Florentinum non minùs requirit personam Ministri, quàm intentionem, sed persona Ministri non est unio Sacramenti, sed purus terminus; ergo neque intentio erit unio Sacramenti, sed purus terminus. Contrà 3. Non minùs requi-

ritur in adulto suscipiente Sacramentum intentio suscipiendi, quàm in Ministro efficiente intentio efficiendi; sed intentio suscipiendi non est unio, neque de constitutivo Sacramenti, sed purus terminus; ergo neque intentio efficiendi.

Respondetur 2. cum Cardinali de Lugo, illam intentionem Ministri non posse excludi à constitutivo essentiali Sacramenti, cum ipsa deficiente deficiat Sacramentum; et si cætera maneant; id enim, quò ita deficiente deficit constitutivum, est de essentia constitutivi, ut ex ipsa ratione constitutivi clarissimè apparet, & ex inductione per omnia constitutiva. Contrà tamen 1. Deficiente intentione non deficit Sacramentum formaliter, sed solum illativè; atqui constitutivum rei est illud, quò deficiente deficit, non quidem illativè, sed formaliter constitutivum; ergo &c. Consequentia tenet, & min. patet; quia deficere unum, non quidem formaliter, sed illativè ex defectu alterius, non est esse alterum, sed connecti cum altero; sic deficiente D E O deficeret homo, quin Deus sit de constitutivo hominis. Maj. autem probatur: deficiente intentione, etiam si apponatur materia, & forma, deficit Christi voluntas illas instituens; sed illa voluntas instituens est de formali Sacramenti constitutivo, cum sit de formali constitutivo signi ad placitum: ergo deficiente intentione non deficit Sacramentum formaliter, sed tantum deficit illativè. Min. & consequentia tenent; major autem patet, quia voluntas Christi per se ipsam est voluntas instituendi, quando datur intentio, & per se ipsam est voluntas non instituendi, quando non datur intentio; ergo deficiente intentione deficit Christi voluntas instituens illam materiam, & formam.

Contrà 2. Licet deficiat Sacramentum Pœnitentię (idem suo modo de aliis Sacramentis) si verba absolutionis proferrentur à fratre, à laico, à puro Subdiacono, à Diacono, & à non Sacerdote, neque sexus virilis, neque ordo, neque character Sacerdotalis est de constitutivo Sacramenti Pœnitentię, sed non ob illam rationem nisi ob rationem à nobis assignatam, nimirum, quia cum illi sint puri termini, quos sibi præfixit voluntas Christi ut instituens, deficientibus illis deficit voluntas Christi instituens illam materiam, & formam; ergo licet deficiente intentione Ministri, quæ, ut ex dictis constat, est purus terminus, quem sibi præfixit voluntas Christi, ut instituens deficiat Sacramentum, perperam exinde inferitur, intentionem Ministri esse de essentiali constitutivo Sacramenti. Conseq. tenet, & antec. patet, quia solum debet assignari pro constitutivo Sacramenti Pœnitentię id, quod constat esse Sacramentum ex institutione Christi Domini; sed ex institutione Christi Domini sola materia, & forma in prima compositione, & istud aggregatum cum institutione Christi in secunda compositione sunt Sacramentum, nequiquam autem puri termini, ut ex Florentino, & Tridentino citatis constat; ergo &c.

Respon-

107. Respondebis 3. ex doctissimo Magistro, intentionem Ministri, & reliquos terminos à nobis assignatos non esse de constitutivo essentiali Sacramenti, sumpto Sacramento absolute, & sine reduplicatione; bene verò, si Sacramentum sumatur reduplicative supra totam denominationem, & actuale Sacramenti. Contra tamen 1. Sacramentum absolute, & sine reduplicatione sumptum, vel est Sacramentum adequatum, vel inadecuatum? sic enim excludamus ambages verborum: si primum; ergo Sacramentum includens ea omnia, quæ dixi pro adequato constitutivo, non includit intentionem; ergo intentio non est de essentiali Sacramenti constitutivo.

108. Si secundum; ergo Sacramentum adequatè sumptum in esse Sacramenti includit intentionem Ministri, & ea omnia, quæ requiruntur, ut materia, & forma denominentur institutæ ab institutione Christi, ac proinde Sacramentum Pœnitentiæ adequatè sumptum constituitur ex Sacramento Baptismi, & ex Sacramento Ordinis; sed hoc dici non potest; ergo &c. Probatur min. Si Sacramentum Pœnitentiæ constitueretur ex Sacramento Baptismi, & ex Sacramento Ordinis, quando prædicatur objective, sive ut concretum, esset verum dicere: Sacramentum Pœnitentiæ est Sacramentum Ordinis, est Sacramentum Baptismi &c. sicut quando concretum album prædicatur objective, est verum dicere, album est subjectum, albedo, & unio, ac proinde Sacramentum Pœnitentiæ non distingueretur realiter adequatè à Sacramento Baptismi, neque à Sacramento Ordinis, neque essent instituta in Ecclesia DEI septem sacramenta adequatè distincta; quod non bene consonat cum definitione Florentini posita num. 4. & cum definitione Tridentini posita n. 16. ergo &c.

109. Contra 2. Quidquid est de constitutivo Sacramenti realiter, & adequatè sumpti in esse Sacramenti, est significativum, & causativum gratiæ; sed Sacramentum Pœnitentiæ adequatè sumptum in esse Sacramenti non potest significare, & causare gratiam modò, quo significat, & causat Sacramentum Baptismi; ergo Sacramentum Pœnitentiæ realiter adequatè sumptum in esse Sacramenti non potest constitui per Sacramentum Baptismi. Consequentia tenet, & min. patet; quia Sacramentum Baptismi significat, & causat per se gratiam remissionis peccati originalis, quod præstare nequit Sacramentum Pœnitentiæ. Maj. verò probatur; quia Sacramentum realiter adequatè sumptum dicit solum id, quod à Christo institutum est in Sacramentum, & ipsam Christi institutionem; etenim quod à Christo Domino institutum non est in Sacramentum, nequit constituere Sacramentum; sed totum hoc aggregatum est significativum, & causativum gratiæ; ergo &c. Contra 3. quia ex responsione Adversariorum fieret, Sacramentum Baptismi, & Ordinis duplici modo quoad substantiam

am distincto instituta esse à Christo Domino, quod doctrinæ Conciliorum repugnat. Contra 4. quia solum constituit Sacramentum adequatè sumptum secundum totam suam denominationem, & actualitatem institutio Christi, & id, quod institutum est in Sacramentum; sed, ut constat ex Conciliis, quod est institutum, est sola materia, & forma, secus puri termini; quod autem est institutio, est solus actus voluntatis Christi; ergo illi puri termini nequeunt constituere Sacramentum.

Probatur 3. nostra conclusio, & simul impugnantur omnes Adversariorum responsiones: si propter aliquam rationem intentio Ministri esset pars essentialis constitutiva Sacramenti, maximè, quia requiritur, ut detur Sacramentum, & ea deficiente Sacramentum deficit; sed ista ratio est nulla, imò est contra doctrinam Conciliorum: ergo &c. Probatur min. Ut detur Sacramentum Pœnitentiæ, quo justificetur impius, est necessaria Fides: absque Fide enim inquit elici supernus dolor requisitus ad Sacramentum Pœnitentiæ, quo justificetur impius, ut ex Scriptura, & Conciliis docent Theologi in Tractatu de Justificatione; sic ad Hebræos 11. *sine Fide impossibile est placere DEO, credere enim oportet accedentem ad DEUM; Joannis 1. dedit eis DEUS potestatem filios Dei fieri his, qui credunt. Sic Tridentinum sess. 6. Cap. 8. Fides est humana salutis initium, fundamentum, & radix omnis justificationis, sine qua impossibile est placere DEO, & ad filiorum ejus consortium pervenire: atqui Fides non est pars constitutiva Sacramenti Pœnitentiæ; ergo &c. Probatur min. ex Tridentino sess. 14. Cap. 3. ubi, postquam enumeravit tanquam partes Sacramenti Pœnitentiæ contritionem, confessionem, & satisfactionem, addit: *hæc de partibus, & effectu hujus Sacramenti Sancta Synodus tradens, simul eorum sententiam damnat, qui Pœnitentiæ partes incussos conscientia terrores, & Fidem esse contendunt; ergo &c. Ex dictis**

Fit 1. posse dari purum terminum requisitum, ut detur Sacramentum, quin sit pars constitutiva Sacramenti, ut constat ex definitione Tridentini num. superiori. Fit 2. Deficiente intentione Ministri faciendi, quod facit Ecclesia, deficere institutionem hujus materiæ, & formæ, quæ sine tali intentione apponantur, ut manifestè patet ex ipsa institutionis tendentia explicata n. 98. Fit 3. in suppositione impossibili, quod maneret hæc institutio materiæ, & formæ, deficiente intentione, supponi etiam, manere Sacramentum, cum Sacramentum nihil aliud sit, quàm materia, & forma, illarumque institutio; at in tali casu volitio institutiva Christi supponeretur mendax, cum supponatur ab Adversariis instituere deficiente intentione, & aliunde dicat, se nolle instituere deficiente intentione. Sic in casu, quo supponeretur manere cognitionem DEI, quæ cognoscit, non repugnare, Petrum existere à parte

rei, & simul supponeretur, Petrum à parte rei repugnare, necessariò sequeretur ex tali suppositione, manere cognitionem DEI falsam, live ut melius explicem, sequeretur, manere cognitionem DEI veram, & falsam: esset vera, quia cognitio divina ex intrinsecis suis arguit objectum ita se habere, ut ab ipsa dicitur, ac proinde ex intrinsecis suis est vera, & cum aliunde supponatur falsa, est simul vera, & falsa. Pariter volitio institutiva Christi ex intrinsecis suis est verax, & instituit, ut vult, & cum aliunde supponatur instituere aliter, ac vult, supponeretur simul verax, & mendax; ex qua doctrina omnes Adversariorum objectiones facile corrunt.

SECTION II.

Solvuntur Opposita.

112. **O**bjicies 1. ex Florentino citato num. 29. intentio Ministri perficit Sacramentum, ergo intentio Ministri est de constitutivo Sacramenti. Retorqueo argumentum in persona Ministri; deinde Resp. N. consequentiam, quia substantia perficitur per accidentia, materia per formam, potentia per suos actus, anima per gratiam; & tamen accidentia non sunt de constitutivo substantiæ, neque forma est de constitutivo materiæ, neque actus potentiae, neque gratia animæ. Imò perfici sumitur in præsentia à Florentino pro eodem, ac per ipsum fieri, loquitur enim in illo textu de causis intrinsecis, & extrinsecis. Unde illa, per quæ fit Sacramentum constitutivè, erunt de intrinseco constitutivo Sacramenti, v.g. materia & forma; illa vèrò, per quæ extrinsecè fit Sacramentum, non erunt de intrinseco illius constitutivo, cum autem persona Ministri, ejusque intentio faciendi, quod facit Ecclesia, se habent ex parte causæ effectivæ, vel ut causa, vel ut purus terminus, ut ex dota sect. præcedenti constat, nequeunt esse de intrinseco & essentiali constitutivo Sacramenti.

113. **O**bjicies 2. Intentio Ministri est unio nectens significationem Sacramentalem cum sonis verborum, ergo licet non sit de constitutivo Sacramenti tanquam pars, erit de constitutivo Sacramenti tanquam unio partium. Probatur aut. locutio humana, illa scilicet quæ quis proferit secundum significationem impositam ab hominibus, est compositum ex sonis tanquam ex materia, ex significatione imposita ab hominibus tanquam forma, & ex voluntate significandi, quod homines volunt, tanquam unione nectente hominum significationem cum sonis, ergo in locutione Sacramentali etiam intentio Ministri proferendi verba secundum significationem impositam à Christo erit unio nectens eam significationem cum sonis. Patet consequentia, quia non solum locutio humana est de constitutivo Sacramenti, sed etiam ut Sacra-

mentalis, ac proinde quidquid constituit locutionem in esse Sacramentalis, erit de constitutivo Sacramenti.

Resp. N. antec. ad prob. N. antec. quia institutio tam hominum, quam Christi per se ipsam unitur sonis & rei institutione absque alia superaddita unione, ut constat ex num. 104. sic institutio rami in signum vini, per se ipsam unitur & in format ramum absque ulla alia unione nectente significationem impositam ab hominibus cum ramo; si enim institutio & significatio unitur sonis solum extrinsecè, absque ullo fundamento apponeretur unio superaddita, quod dici nequit in præsentia; intentio ergo Ministri solum habet pro munere imperare exercitium rerum, & verborum pertinentium ad Sacramentum ad significandum, quod Christus instituit, & quod facit Ecclesia; nam licet illa possent imperari per aliud imperium, Christus tamen noluit imperari res & verba nisi sub tali imperio, quo Minister operetur tanquam persona Christi, & ex intentione faciendi, quod facit Christus.

Objicies 3. Promissio. v. g. dandi centum Ecclesiæ, si obtineas salutem, est conditionata, & redditur absoluta per positionem conditionis, & in esse absolute obligantis constituitur per ipsam salutem; sed voluntas Christi instituit materiam & formam in Sacramentum est conditionata ratione intentionis Ministri, ergo constituitur in esse institutionis absolute, & in ratione absolute instituentis per intentionem Ministri; ergo sicut institutio absoluta est de ratione Sacramenti constitutiva, ita intentio Ministri erit de ratione Sacramenti constitutiva. Maj. & conseq. tenent; min. probatur. Institutio non præstat suum effectum, neque instituit materiam, & formam in Sacramentum, nisi sub conditione, quod datur intentio; ergo est conditionata ratione intentionis, ac proinde per solam intentionem redditur absoluta. Hoc argumentum patitur rationem in omnibus aliis puris terminis.

Respondent aliqui 1. concedendo totum primum syllogismum, & negando secundam consequentiam; quia licet institutio Christi sit conditionata, & reddatur absoluta per purificationem conditionis, nimirum per positionem intentionis Ministri, non constituit Sacramentum id, quo redditur absoluta, sed id, quod absolute redditur; cum autem id, quod redditur absolute, sit institutio Christi, & non Ministri intentio, solum constituit Sacramentum institutio Christi, & non intentio Ministri ad hunc modum, quo, si quis absolvet per hæc verba: si fueris baptizatus, ego te absolvo à peccatis tuis: si perieris usu rationis, ego te absolvo à peccatis tuis; licet illa absolutio redderetur absoluta per Baptismum, aut per usum rationis, neque Baptismus, neque usus rationis constitueret Sacramentum Pœnitentiæ, sed solum forma verbalis absolutionis à Ministro pro-

lata, quæ per Baptismum, aut usum rationis redderetur absoluta.

117. Ratio est, quia illa institutio solum constituit Sacramentum, secundum quod includit pro virtute elevante, sicut absolutio verbalis solum, secundum quid includit pro re elevata; & quia absolutio verabilis pro re elevata non includit Sacramentum Baptismi, neque rationis usum, neque alias conditiones, sed formam prolatam à Ministro; ideo illa sola forma constituit Sacramentum. Pariter institutio Christi, quia pro virtute elevante non includit intentionem Ministri, sed solum Christi volitionem; eapropter sola volitio Christi, & non intentio Ministri erit de constitutivo Sacramenti. Hæc solutio ita stabilita sufficiens est pro re præsentis ad argumenti solutionem. Cæterum quia plura continet aliis Theologiæ principiis, & quasi fundamentis parum consentanea, & me Judice minus vera, & solida; imò, & quæ doctrina in Tract. de votis à Theologis tradita perturbat, oportet distinguere conditionem ab absolutis, & explicare, in quo consistat promissio absoluta, & conditionata, ne ut conditionata admittantur, quæ reverà sunt absoluta, ut bene notavit Thomas Sanchez Tom. 3. de matrimonio disp. 10. à num. 4. Ex cujus doctrina

118. Respondeo dist. maj. est conditionata, cum ly si retinet vim suæ significationis in animo promittentis, conc. cum ly si retinet significationem hujus adverbii quando, nego maj. & consequentiam. Ad probationem nego antec. institutio enim Christi non retinet suum effectum, neque instituit posita intentione ut conditione, sed ut puro termino, quæ duo valde diversa sunt, ideoque neque est conditionata, neque in ratione absolutæ completur per intentionem; sicut enim leo æquivaleret homini in ordine ad sentiendum, & non in ordine ad discurrendum, ita purus terminus æquivaleret conditioni volitionis in ordine ad arguendum, non ponendum effectum ex vi illius volitionis deficiente puro termino; sicut conditio arguit non ponendum effectum ex vi suæ volitionis deficiente conditione; non autem æquivaleret conditioni purus terminus in ordine ad complendam in esse absolutæ volitionem, quæ erat conditionata; volitio enim ex eo præcisè, quod ex suo modo tendendi affigit sibi aliquid ut purum terminum, & non sit conditionem, jam est absoluta.

119. Ratio autem magni discriminis, & valde notandi inter conditionem, & purum terminum, ut optime explicat Thomas Sanchez loco citato num. 17. stat in eo, quod volitio conditionata directè fertur in conditionem propter bonitatem illius, quam operatur consequi, aut malitiam, quam intendit vitare, non autem fertur directè in rem promissam; volitio autem, quæ sibi apponit purum terminum, non fertur indirectè in rem promissam, & directè in purum terminum, sed ex affectu suo directè fertur in rem promissam, ideoque non est conditi-

onata, sed absoluta. Explicatur exemplis perspicuis, & ab omnibus admittendis. Si agrotus ita voveat: ingrediar Religionem, si salutem obtineam; illa volitio directè fertur in a morem salutis, quam desiderat, & indirectè in Religionem; ac proinde consecutio salutis est vera conditio, & affectus in Religionem non est absolutus, sed suspenditur, quoad usque obtrineatur salus; eapropter votum illud vocatur conditionatum, & quasi imperfecta conventio: dabo, si des, v. g. dabo me D E O in Religione, si D E U S mihi det salutem.

Volitio autem, quæ non affigit sibi conditionem, sed purum terminum, non fertur indirectè, sed directè in rem promissam, v. g. voveo ingredi in religionem, quando adveniat dies crastina, vel quando adveniat Provincialis, aut Generalis potens me admittere, quapropter etsi sit sententia probabilis, posse Episcopos dispensare in votis conditionalibus, v. g. voveo ingredi in religionem, si salutem obtineam, non est probabile, posse dispensare in voto absoluto castitatis, ac proinde si quis diceret: voveo ingredi in religionem, quando salutem obtineam, si particula quando correspondeat in suo rigore in affectu promittentis, ita ut consecutio salutis non sit rigorosa conditio, sed purus terminus, certum est votum illud non posse dispensari ab Episcopo, solumque posse dispensari à Summo Pontifice. Pariter illi, qui Privilegia habent ad commutanda vota conditionalia, commutare possunt ea, quibus apponitur rigorosa conditio, secus ea, quæ solum appositum habent purum terminum, ex quibus clare patet, institutionem Christi non esse conditionatam, sed absolutam, & intentionem, utpote purum terminum non constituentem institutionem, neque rem institutam, se habere ab extrinseco. Vide plura apud citatum Sanchez.

Obijcies 4. Id quo præcisè ablato, aufertur denominatio & actualitas Sacramenti, vel est tota denominatio, & actualitas, vel est pars illius constitutiva, sed præcisè ablata intentione illa Ministri, aufertur denominatio & actualitas Sacramenti, ergo illa intentio Ministri vel est tota denominatio & actualitas Sacramenti, vel pars illius constitutiva; cum autem constet, non esse totum Sacramentum, necessarium est fateri, esse partem illius constitutivam. Probatur maj. Id, quo præcisè ablato aufertur denominatio, & actualitas Sacramenti est quid, quod aufertur formaliter ex vi hypothese; sed formaliter ex vi hypothese aufertur denominatio, & actualitas Sacramenti: ergo id, quo præcisè ablato aufertur denominatio, & actualitas Sacramenti, est ipsa denominatio, & actualitas Sacramenti; atqui non potest esse ipsa denominatio, & actualitas Sacramenti, nisi vel sit tota denominatio, & actualitas, vel ejusdem constitutiva aliqua pars; ergo &c. Hoc argumentum, quod ita extollunt ejus Auctores, ut per regulas summulisticas ad demon-

strationem usque velint deduci rationibus insolubilibus armatum, exarmatum jam apparet, si principia nostra juxta regulas omnes, & summulisticas, & syllogisticas perpendantur. Cæterum, ut procedamus in forma

122.

Respondeo dist. maj. id, quo præcisè ablato aufertur denominatio formaliter, conc. id, quo præcisè ablato aufertur denominatio arguitivè, nego maj. & dist. min. præcisè ablata intentione illa Ministri aufertur denominatio, & actualitas Sacramenti formaliter, nego, arguitivè, conc. min. & nego consequentiam. Ad probationem dist. eodem modo præmissas, & nego consequentiam. Ratio est, quia ablata intentione Ministri circa hanc materiam, & formam, aufertur institutio Christi, cum nulla Christi sit institutio hujus materiæ, & formæ, nisi quando datur intentio: institutio enim Christi est de essentia Sacramenti, ac proinde illa deficiente, deficit Sacramentum formaliter; cum autem ex defectu intentionis arguatur defectus institutionis, deficiente intentione, deficit Sacramentum arguitivè; exinde autem malè, & contra omnes regulas summulisticas inferretur, intentionem esse de essentia Sacramenti; sicut malè inferretur, duo metaphysicè connexa esse idem, Petrus enim connectitur cum DEO, & non est DEUS; actio connectitur cum termino, & non est terminus, unio hypostatica connectitur cum Verbo, & humanitate, & neque est Verbum, neque humanitas. Quapropter deficiente DEO (idem suo modo de aliis) deficeret Petrus non quidem formaliter, cum DEUS non sit de constitutivo Petri. Cæterum quia Petrus metaphysicè connectitur cum DEO, ex defectu DEI argueretur defectus Petri, ideoque ex defectu DEI Petrus deficeret arguitivè.

123.

Objicies 5. instando simul solutionem: nunc datur institutio Christi in actu primo circa hanc materiam, & formam, quæ possunt apponi; atqui, si apponantur, seclusa sola intentione Ministri non constituunt Sacramentum; si autem apponantur simul cum ea intentione, Sacramentum constituunt; ergo illa intentio est de essentiali constitutivo Sacramenti. Resp. dist. maj. datur institutio in actu primo circa illam materiam, & formam, quando apponantur cum intentione, conc. quando apponantur sine intentione, nego maj. & concessa min. nego consequentiam; quia, cum institutio cujusvis materiæ, & formæ Sacramentalis ex intrinseco suo modo tendendi arguat essentialiter intentionem tanquam terminum sibi præfixum, implicat ex ipsis terminis, dari institutionem si ve in primo actu, si ve in actu secundo præscindente ab intentione; sicut implicat, dari materiam, & formam comprehensam sub significatione institutionis Christi Domini præscindendo ab intentione, quam metaphysicè exigit ipsa institutio. Quapropter solum arguitur, dari connexionem intentionis cum institutione cujusvis materiæ, & formæ, ac proinde

deficiente intentione deficere Sacramentum, arguitivè quidem ex defectu intentionis, formaliter verò ex defectu institutionis, ut constat ex num. superiori.

Objicies 6. instando iterum solutionem: si per impossibile maneret ista materia, & forma cum hac sui institutione, deficiente intentione non maneret Sacramentum; ergo ex defectu intentionis deficeret formaliter Sacramentum, ac proinde intentio est de formali constitutivo Sacramenti. Probatur antec. Illa volitio Christi dicit, se nolle instituere hanc materiam, & formam deficiente intentione; sed dicente Christi Domini volitione, se nolle instituere hanc materiam, & formam, non manet Sacramentum; ergo &c. Respondeo nego antec. ad probationem dist. maj. dicit, & ex suppositione Adversariorum operatur, ut dicit, nego, operaturaliter, ac dicit, conc. maj. & dist. min. nego consequentiam: etenim, si Adversarii supponunt manere institutionem hujus materiæ, & formæ, deficiente intentione in illo casu impossibili, pariter supponunt, manere Sacramentum in illo casu impossibili, ac proinde supponunt, illam volitionem effective velite instituere, licet dicat, se nolle instituere; aliter non esset institutio illius materiæ, & formæ, ut Adversarii supponunt. Unde expulsa falsa Adversariorum suppositione fieret, illam volitionem Christi fore mendacem, ut notavimus. 111. Ex quo optime inferitur, repugnare suppositionem, & ex defectu intentionis necessarii inferri defectum institutionis, quod potius probat, quàm impugnare nostram assentionem. Ex dictis,

Fit 1. contra Catherinum in opus. de institutione Ministri, Sylvestrum, Paludanum, & alios Catholicos, non sufficere in Ministro ad valorem Sacramenti intentionem faciendi seculares externas, v. g. abluere puerum, & præbere verba Baptismi, sed ulterius requiri intentionem saltem faciendi, quod facit Ecclesia, sive quod fecit Christus, quod faciunt alii boni Sacerdotes, vel saltem, quod intendat fungitur munere, quæ omnes intentiones æquivalentes sunt idem. Ratio est, quia id convincent testimonio Florentini, & Tridentini posita num. 13. tum quia Tridentinum sess. 14. Can. 6. definit non dari Sacramentum Pœnitentiæ, si Sacerdos animus serio agendi, & verè absolventi desit. Ubi manifestè contradistinguit intentionem agendi serio ab intentione requisita ad verè absolventem. Pariter Florentinum in Decreto Eugenii ait, quemlibet, etiam Paganum baptizare validè, dummodo serve formam Ecclesiæ, additque, & intendat facere, quod facit Ecclesia; tum quia aliàs Sacerdos serio legens verba consecrationis apposito pane in mensa, verè consecraret, licet non haberet intentionem faciendi quod facit Ecclesia; quod manifestè absurdum est; ergo &c. Fit 2. contra Hæreticos, ob eandem rationes non sufficere solam intentionem faciendi jocose res externas, cum quibus

id definitum est à Tridentino, & à Leone X. in speciali Bulla contra Lutherum; ergo &c.

Fit 3. Non posse defumi argumentum contra nostram doctrinam ex Augustino lib. 7. de Baptismo. cap. 53. quando dicit contra Donatistas valitum Baptisma quamvis fallaciter & simulatè collatum: ubi dubitat, an etiam valeat, quamvis omnia in eo fuerint mimice peracta. Ratio est, quia ita proponit suum dubium Augustinus, ut simul addat, se libenter auditurum sententias Patrum aliquid circa hoc in Conc. definitum. En Augustini verba circa hæc omnia dubia, sed nobis tutum est, in ea non progredi aliqua temeritate sententia, quæ nullo in Catholico regionali concilio cepta, nullo plenario Concilio tractata sunt. Idem sit contra secera vocis asserere, quod in gubernatione Domini DEI nostri, & Salvatoris JESU Christi universalis Ecclesie consensione roboratum est. Cuiusmodi id jam habeamus definitum, potius nobis faveret, quam officiat Augustinus; quando autem ait Tract. 5. in Joannem, se non timere Ministrum ebrium in susceptione Baptismi, legendum est ebriosum, ut in correctis Exemplaribus habetur. Docet & quidem bene Augustinus, mores pravorum Baptizantis non obstat valori Baptismi. Eodem modo interpretari potest D. Thomas in 4. dist. 6. Quæst. 1. Artic. 1. quæstiuncul. 1. ad 2. & 3. parte. Quæst. 64. Artic. 8. ad 2. dicens defectum intentionis Ministri suppleri vel à Christo, vel ab Ecclesia, vel a fide susipientis; tunc enim non adhuc exstabant Conciliorum, & Pontificum definitiones, quas nunc habemus; ceterum Cajetanus, & Sor. cum aliis ita explicant D. Thomam, ut in sensum nostrum non improbabili- ter afferat.

Fit 4. Baptismum in joco, sive cum voluntate ludendi collatum, non quidam jocosè & fide, sed cum intentione faciendi, quod facit Ecclesia, esse validum: sic Baptismus ab Athanasio adhuc puero pueris in ludo collatus approbatus fuit ab Alexandro Patriarcha Alexandrino. Idemque refertur de alio puero Judæo in ludo ab aliis pueris Baptizato, quem Baptismum ratum habuit Ecclesia Constantinopolitana. Ratio est, quia examinatis Baptizantibus inventum est, habuisse intentionem faciendi, quod facit Ecclesia; si etiam Baptizanti nondum pervenerant ad usum rationis, opus non erat eos examinare, cum illi non indigeant ulla dispositione; si autem ad usum rationis pervenerint, examinandos esse, dubium non est; hæc de causa dubitant plures, an Baptismus S. Genesii in Theatro collatus fuerit validus? unusquisque etiam juxta sua principia facile responderet Lutheri, hunc casum Catholicis obijcienti; ego etiam validum fuisse, non dubito.

Ratio est, quia Ado Trajectensis, qui primus hanc historiam scripsisse censetur in Martyrologio 8. Calend. sept. narrat mimum illum nomine Genesium coram Dioclesiano Imperato-

re Christianorum mysteria irridere volentem se finxisse ægrorum, & ut talem Baptismum postulasse, imperatoremque acceperisse Presbyterum, cum exorcista, qui illum Baptizaret; sed cum à Presbytero interrogaretur, quid vellet, tunc Genesius miraculosè conversus, deposita simulatione, respondit serio, se gratiam Christi petere, & Baptismum, idcirco ritè à Presbytero illo Baptizatus est, ac proinde validum fuit Baptisma, imò hæc omnia ita se habuisse probavit eventus, nam Genesius pro defensione Christianæ fidei, quam susceperat in Baptismo, constantissimè mortem subiit.

Fit 5. Sacramenta solum esse signa practica gratiæ, & operari ex opere operato, sive ut Medicamenta animæ, sive includentia promissionem Christi, quando fiunt ut à Christo instituta; secus autem, quando ita non fiunt, quia tunc neque eam virtutem continent, neque sunt Sacramenta, neque operatur Minister, ut causa instrumentalis Christi Domini. Unde nulla teneri paritas ex aliis judiciis, contrariis aut conditionibus, quæ similes terminos sibi non assignant, ut causa instrumentalis operetur, & ut deret signum ad placitum juxta instituentis voluntatem.

Fit 6. Episcopus protestantes antequam ordines conferant, se nolle ordinare excommunicatos, aut non habentes facultatem à suis superioribus, aut carentes vero titulo, non ordinare ex vi illius voluntatis eos, qui occultè tales accedunt; sed ex vi alterius voluntatis, quam habent, quando singuli accedunt, quæ absque ulla exceptione volunt ordinare singulos accedentes, sicque revocant aliam universalem voluntatem, eaque ratione ordinatur valide, qui tales occultè accedunt, licet ipso jure suspensi maneant à suscepti ordinis exercitio.

Fit 7. Hæreticum volentem facere quod facit Ecclesia, valide Baptizare, licet enim intendat facere, quod sua Ecclesia facit, v. g. Genevensis, ideo id intendit, quia falso judicat Ecclesiam Genevensis esse Ecclesiam Christi, eamque facere, quod fecit Christus. Quæ propter ea volitio æquivalere voluntati faciendi quod Christus fecit, quæ volitio sufficiens est ad valorem Sacramenti. Quandoque autem, ex sua culpabili ignorantia hæreticus habere potest duas volitiones contrarias, quas contrarias esse non agnoscit, v. g. nolo facere, quod facit Ecclesia Romana, & volo facere, quod facit vera Ecclesia Christi; & tunc si prævalere volitio faciendi, quod facit vera Ecclesia Christi, valide conficitur Sacramentum. Hanc autem in omnibus hæreticis prævalere præsumendum est; nam ut ipsi fatentur, magis æstimant voluntatem Christi, quam suam, idemque de mysteriis fidei suo modo dicendum; secus contingeret, si aliquis tenacissimè diceret: volo facere, quod fecit Christus, nisi id sit, quod facit Ecclesia Romana; nam illa intentio, ut per se patet, non esset sufficiens ad valorem.

valorem Sacramenti. Ex qua doctrina facile unusquisque inferre potest, quæcunque ad hanc illationem spectare possunt.

131. Fit 8. objectum intentionis Ministri, saltem implicitum esse aggregatum ex rebus, & verbis tanquam materia, & institutione Christi tanquam forma. Ratio est, quia Minister per illam intentionem vel explicitè, vel saltem implicitè vult conficere Sacramentum; atqui Sacramentum, ut ex dictis satis constat, est aggregatum ex rebus, & verbis tanquam materia, & institutione Christi tanquam forma; ergo &c. Exinde patet, eam intentionem esse efficacem effectivè respectu unius, nimirum respectu illius, quod Minister tenetur conficere, v. g. ablu-tionem, & formam verbalem in Baptismo, cum ex motivo talis intentionis moveatur efficaciter Minister ad ea efficienda; & esse efficacem affectivè respectu institutionis Christi, cum affectivè velit eam denominare aggregatum ex rebus, & verbis. In eodem sensu erit affectiva respectu compartis, quæ à Ministro non pendeat in cæteris Sacramentis, v. g. in Pœnitentia respectu actus pœnitentis, cum velit ex eis rebus, & verbis conficui aggregatum à vocatione Christi denominandum; quo in sensu operatur nomine Christi, cum non nomine proprio, sed nomine Christi possit conficere Sacramentum, sive formam determinantem materiam ad constituendum aggregatum à Christi institutione denominandum.

SECTIO III.

Reliqua de intentione, & Ministro.

132. Circa primam Sectionis partem assero 1. cum omnibus Theologis, ad valorem Sacramentorum non sufficit intentio purè habitualis; bene verò formalis, aut virtualis. Probatur 1. ex Concilio Tridentino citato num. 95. necessaria est illa intentio, qua verum sit dicere, Ministrum legitimum Sacramentorum, sive humano modo operantem conficere Sacramentum ex intentione illud faciendi; vel quod idem est, faciendi, quod facit Ecclesia; sed ad hoc non sufficit intentio purè habitualis; bene verò formalis, aut virtualis; ergo &c. Maj. & consequentia tenent; min. probatur: intentio habitualis est illa, quæ præcessit, & non est retractata, neque habet ullum sui effectum moralem conducentem ad finem in homine, qui ut sui compos operatur; formalis verò est illa, quæ efficaciter actu vult finem; virtualis autem, quæ, licet præcesserit, relinquit in homine, qui ut sui compos operatur, effectum moralem conducentem ad finem, ratione cuius efficaciter ponitur finis; sed ex ipsis terminis notum est, Sacramentum rationabiliter posse poni ex vi intentionis actualis efficaciter volentis Sacramentum, aut ex vi intentionis, quæ reliquit effectum moralem, ratione cuius Sacra-

mentum efficaciter ponitur; secus autem ex vi intentionis, quæ neque per se, neque per sui effectum moralem actu conducit ad Sacramenti positionem; ergo &c.

Probatur 2. Licet Sacramentorum confessio sit admodum sacra, est tamen ex Christi institutione, juxta omnium Theologorum consensum actio accomodata ad moralem agendi modum inter homines, atque adeò non plus voluntarii postulans, quam actus moralis, & humanus; sed licet ad actum moralem, & humanum non sufficiat voluntas habitualis, sufficit non solum actualis, verum etiam virtualis; ergo &c. Probatur min. Voluntatem actua-lem ejusdem rei retinere absque cessatione ulli, quin diversio ad alia interrumpat, præsertim diutius, res est difficillima, & vix, aut ne vix quidem moraliter possibilis, ac proinde ad actiones verè morales, & humanas non requirenda; ergo sufficit non solum actualis, verum etiam virtualis voluntas; & ratio magni momenti est, præsertim, dum video omnes Theologos ea nitentes. Confirmatur: quia, ut expendenti constabit, hic est communissimus agendi modus moralis inter homines, tam in Sacris, quam in non Sacris; actiones enim liberae hic, & nunc procedentes à voluntate præterita cum illa constituunt unum totum morale, ut in Tractatu de actibus humanis docent Theologi; ergo &c. Ex dictis

Fit 1. cum Divo Thoma, Eximio Doctore, Arriaga, & aliis contra Salas, Oriedo, & plures Recentiores, non requiri actua-lem intentionem adhuc remissam, & impotentem supra se reflectere, qualem volunt in pulsante ordinatè lyram, ex qua ordinetur ad finem effectus intentionis præteritæ, ut intentio præterita virtualis maneat in suo effectu. Ratio est, quia eadem potest esse intentio formalis finis, & lectio, & executio mediorum; Sic Petrus lapide volens ferire Joannem, ex eadem intentione moveri potest ad accipiendum, & prociendum lapidem in Joannem: tunc enim intentio formalis percutiendi Joannem est causa qualitatis loco-motivæ, qua lapis fertur, ut quodum evanescat impulsus ille continuatus, & cessent motus lapidis projecti per totum illud spatium; cum autem intentio, utpote actus vitalis solum durer per unicum instans, qualitas autem, & motus ab intentione dependentes durent per plura spatia, manifestum est, posse durare effectus intentionis in ordine ad finem absque ulla actuali intentione finis, quod non evenit in pulsante lyram, cum motus unius digiti non ducat ad motum ordinatum alterius. Qua de causa in homine, qui ut sui compos operatur, qualis esse debet Minister Sacramentorum, ut ejus operatio sit moralis, juxta Tridentini definitionem positam num. 125. ex qua requiritur in Ministro animus seriò agendi, intentio illa virtualiter in suo effectu durat absque ulla intentione actuali dirigente effectum illum ad finem.

Fit 2. deficientibus effectibus à præterita intentione pendentibus, opus esse nova intentione ordinante eas actiones externas ad finem præintentionum, quæ intentio, si sit formalis volitio finis, pendebit intrinsecè à fine; si verò non sit formalis, sed solum virtualis volitio finis, pendens ab intentione præterita, quatenus elicitur, ne ea præterita intentio frustretur, pendebit saltem extrinsecè à fine; ad eum modum, quo docent plures in Philosophia conclusionem reflectentem supra præmissas pendere intrinsecè à præmissis; conclusionem verò non reflectentem, sed elicitam ex motione præmissarum pendere à præmissis extrinsecè: quomodolibet autem res se habeat, de quo in præsentem non curamus, satis est ea intentio in homine, qui ut sui compos operatur, usque dum ponitur effectus, ut possit manere volitio virtualis finis in illis effectibus, quin maneat volitio actualis.

236. Etenim, licet ad permanentiam virtutem volitionis præteritæ non sufficiat, quod homo operetur ut sui compos, sive quod effectus sit moralis, neque præcisè sufficiat, quod maneat effectus pendens ab ea intentione, qui quidam manere possunt in ebrio, amente, & dormiente, in quo non manet virtualis volitio, cum effectus moralis non maneat, sufficit autem utraque simul formalitas in effectu, ut maneat volitio virtualis, quæ per hanc utramque formalitatem constituitur, nimirum per effectum moralem à præterita intentione pendentem: sicut concretum cognitum constituitur per objectum & cognitionem, sic etiam ut deus homo, non sufficit sola formalitas animalis, neque sola formalitas rationalis, sufficit autem utraque formalitas animalis, & rationalis ex quibus dissolvuntur, quæcunque possent in contrarium opponi. Hæc insinuasse sufficiat, quæ pertinent ad Tract. de actibus humanis.

237. Fit 3. Non sufficere ad valorem Sacramenti intentionem interpretativam & indirectam. Ratio est, quia intentio interpretativa est illa, qua quis apponit materiam & formam Sacramentorum sine actuali, formali, aut virtuali voluntate conficiendi Sacramentum, quia nescit, an sit Sacramentum, nec fieri ab Ecclesia illas actiones, ita tamen est animo dispositus, ut si illi proponeretur, eas actiones esse Sacramentum, aut institutas esse à Christo, vel ab Ecclesia fieri, ita profectò veller eas, intentio verò indirecta est illa, qua quis vult causam, ex qua, cum non est sibi compos, prodit effectus, v.g. si quis consuetudine edoctus sciret se in ebrietate lavaturum infantem, & prolaturum verba Baptismi, & ex hac intentione se inebriaret itaque huiusmodi intentiones non sunt voluntates morales requisitæ ad Sacramentum, neque ad constituendum cum effectu actionem moralem, seu quæ essent si unus sciret, & alter esset sui compos, quando ex recta intentione, operatur, ergo ejusmodi intentiones non sufficiunt ad valorem Sacramenti.

R. P. Gormaz Theolog. Tom. II.

Fit 4. Intentionem Ministri semper debere esse ad materiam, circa quam, & personam determinatam. Ratio est, quia cum actio procedat ex intentione, non debet actio ferri ad unum & intentio ad aliud, sed supra eandem omnino rem. Quæ de causa in omnibus Sacramentis datur aliquid, per quod significantur materia, & persona circa quam aliquando determinatè: sic in matrimonio consensus fertur ad determinatam personam, & in reliquis Sacramentis apponitur pronomen demonstrativum, ut *te absolvo, te Baptizo, hoc est Corpus meum*, per hanc Sanctam unctionem indulget tibi DEUS, &c. non tantum autem est discrimen inter matrimonium & reliqua Sacramenta, nam in matrimonio, cum sit contractus onerosus, potest contrahens detrahare intentionem ad hanc numero personam sibi notam, & intentam, ita ut si sit alia, nolit contrahere, sicut fieri potest in aliis contractibus. In reliquis verò Sacramentis id ut plurimum non licet, nisi in casu quo prudenter & verè moraliter certo rimeret Minister, ne persona aliqua supponeretur baptizanda, ordinanda, absolvenda &c. quam Baptizare, ordinare aut absolvere non expediret; ideòque debet Minister regulariter dirigere & determinare intentionem ad materiam & personas præsentem Sacramenti capaces, quæcunque illæ sint; aliter exponeret Sacramentum nullitati, & sæpe priveret personam Sacramento sine necessitate, si forte non esset, quam ille existimat. Exinde

Si quis absolvat Petrum, putans esse Joannem, aut pronunciet verba consecrationis supra duas hostias, putans esse unam, validè consecrat has, & absolvit illum, nisi ita determinet suam intentionem, ut intendat non absolvere illum, nisi sit Petrus, nec hanc materiam consecrare, nisi sit una hostia, quod vix unquam contingit, cum omnes, ut debent, intendant absolvere personam & consecrare materiam, quam habent præsentem. Unde si auditis duobus penitentibus, confessorius diceret, ego te absolvo, non intendens utrumque absolvere, sed unum aut alterum indereminatè, neutrum absolveret; & similiter si habens duas hostias præsentem non determinatè intentionem ad utramque, sed veller unam indereminatè consecrare, neutra maneret consecrata. Propter eandem rationem nequis suspendere in futurum absolutionem, v.g. ex nunc pro crastina die te absolvo, si cras restituas; potest tamen apponere sibi aliquos puros terminos, ut constat ex num. 116. quos alii conditiones vocant, v.g. casu quo sis Baptizatus, ego te absolvo, & sic in aliis, quando datur causa legitima ad ita operandum.

Circa 2. Sectionis partem assero 2. Minister conficiens in peccato lethali Sacramentum, sive ad id sit specialiter consecrat, sive non; sive solemniter, sive absque solemnitate operetur, per se liquidò Sacramentum conficit validè, sed illicitè. Ita plures cum Vasquez Tom. 3.

111

10

in 3. partem disp. 136. ca. 3. probatur prima pars, nimirum conficere validè Sacramentum, quia ita definitum est à Tridentino citato num. 95. tum etiam Sess. 7. Can. 12. dicente: *Si quis dixerit Ministrum in peccato mortali existentem, modo omnia essentialia, quae ad Sacramentum conficiendum, aut conferendum pertinent, servaverit, non conficere aut conferre Sacramentum: anathema sit*; Ergo &c. confirmatur ex Patribus: Augustinus enim Tract. 5. in Joannem circa medium habet: *Quid ibi facit malus Minister, ubi bonus est Dominus quidve impedit malitiosus prece, ubi benevolus est iudex*. Tum etiam Chrysost. Hom. 85. in Joannem: *Nihil nobis deperiret, etiamsi Sacramenta ab indignis suscipiamus*. Idem habet Catechismus Tridentini Tit. de Sacramentis; ergo &c.

141. Probatur secunda pars contra Scortistas, & plures Canonistas, nimirum peccare Ministrum conficientem Sacramentum in statu peccati mortalis, licet ad id non sit specialiter consecratus: ostenditur 1. quia Tomo 3. Conciliorum in Rescriptis Nicolai I. Papae Tit. 11. num. 5. loquendo de malis Sacramentorum Ministris hæc habentur: *quoniam mali bona administrando se tantummodo laedunt*; in quibus verbis ratio patet, propter quam peccati rei declarantur Ministri conficientes Sacramenta in lethali defumitur ex ipsa Sacramentorum bonitate, quam male tractant: Sancta enim Sanctè, & religiosè tractanda sunt, ut refert Theologorum axioma, & habet Catechismus Tridentinus Tit. de Sacramentis: *arqui eadem est bonitas, & Sanctitas Sacramentorum, sive Minister sit consecratus, sive non, sive solenniter; sive absque solennitate ministrer; ergo &c.*

142. Probatur 2. Sacramenta ex institutione sua continent in se merita, & Sanguinem Christi Domini, quæ auctoritate, & nomine Christi Minister dispensat ad sanctificationem animarum, ut latè constabit à num. 193. sed ex ipso naturæ lumine indecens, & irreligiosum est, Ministrum peccato mortali infectum ea adedò Sanctissima munera obire; ergo &c. Confirmatur ex Augustino Tom. 7. lib. 2. contra Epistolam Parmeniani cap. 10. post medium dicente: *omnia Sacramenta, cum ob sint indignè tractantibus, prosunt tamen per eos dignè summentibus*; atqui non solum sunt Sacramenta, quæ conficiuntur ab iis, qui sunt specialiter consecrati, aut ab iis, qui solenniter ministrant, sed etiam, quæ ab aliis conficiuntur, qui non sunt specialiter consecrati, neque solenniter ministrant: ergo per se loquendo illicitè faciunt. Dixi in assertionione per se loquendo: quia per accidens ratione invincibilis ignorantiae suæ conscientiae, aut ratione urgentis necessitatis fuscipientis advertentiam, potest quandoque Minister excusari à culpa formali, licet ad se sanctificandum contritionis actum non eliciat, ad quem tenetur in confectione omnium Sacra-

mentorum; imò ad celebrandum Missæ Sacramentum, cum debeat communicare, tenetur ex speciali præcepto præmittere confessionem, vel si forte non possit, debet conari, quantum possit, contritionem elicere, & post Missam quantum primùm confiteri, ut definit Tridentinum sess. 13. cap. 7. Ex dictis

Fit 1. esse peccatum lethale, conficere Sacramentum cum conscientia peccati mortalis. Ratio est, quia actio illa est prohibita, ut constat à num. 140. & circa materiam adedò gravem importantem gravem indecentiam, ut lumine naturæ constat; atqui actio prohibita circa materiam gravem, & gravem importantem indecentiam, est peccatum mortale; ergo &c. Confirmatur 1. ex Catechismo Tridentini Tit. de Sacramentis longe post medium, ubi loquendo de Pastoribus, aliisque Sacramentorum Ministris hæc habet: *neque enim Pastores, alii Sacramentorum Ministri, cum hac audient, satis sibi esse arbitrantur; meminisse autem semper debent, Sacramenta divinam quandam virtutem, quæ illis inest; nunquam amittere; at vero impurè eam ministrantibus eternam perniciem, & mortem asferre; atqui eternam perniciem, & mortem duntaxat asferre potest peccatum mortale; ergo omnes Sacramentorum Ministri conficientes Sacramenta in peccato mortali peccant mortaliter, ac proinde sive consecrati, sive non consecrati, sive solenniter, sive absque solennitate ministrant, peccabunt lethaliter*. Confirmatur 2. ex Divo Thoma 3. part. quæst. 64. artic. 6. in Corp. dicente: *non est dubium, quin mali exhibentes Ministris DEI, & Ecclesie in administratione Sacramentorum peccent, & quia hoc peccatum pertinet ad irreverentiam DEI, & contaminationem Sacramentorum quantum est ex parte ipsius peccatoris (licet Sacramenta secundum se ipsa incontaminabilia sint) consequens est, quod tale peccatum ex genere suo sit mortale*.

Fit 2. contrahentes matrimonium in statu peccati mortalis duplex committere peccatum, unum, quia in peccato recipiunt Sacramentum, alterum, quia in peccato conficiunt, & ministrant illud. Fit 3. de illis, qui non conficiunt Sacramentum, servata proportionem de seutendum esse pensata deformitate actionis. Quæ de causa Auctores communiter judicant, Sacerdotem, aut Diaconum dispensantem Eucharistiam in lethali, peccare lethaliter, etiam non committat tot peccata, quod Hostias diluavit; cum actiones illæ tendant ad unum efficiendum convivium, quod alii negant. Imò plures Auctores judicant, Confessarium audientem confessiones in statu peccati lethalis, non solum peccare, dum absolvit, verum etiam dum audit confessionem, & penitentiam imponit, cum adedò indecenter concurrat ad rem Sanctissimam; quod non ita evenit in Pontifice, aut Episcopis indulgentias poenarum temporarium remissivas concedentibus.

145. Alii extendunt ad Diaconum, & Subdiaconum solenniter exercentes officium sui Ordinis in peccato lethali; sed in hoc communiter dissentiunt Authores. Ratio est, quia testimonio à contrariis allata loquuntur solum de peccatis publicis illorum Ministrorum generantibus scandalum, & actio illa per se non videtur habere, unde desumat malitiam gravem; aliter peccarent graviter exercentes in lethali sua officia Sacra, v.g. Acolytus, Exorcista, Ostiarius, Lector, & quivis Minister in consecratione Sacramentali, ut sunt consecratio Chrysmatis, benedictio Olei infirmorum, consecratio Templorum, benedictio Abbatum, vestium Sacerdotalium, aquae Lustralis, Cinerum, Palmarum, Nuptiarum, & his similia, quod Adversarii communiter negant; quia in his non conficitur Sacramentum, neque confertur per has actiones aliis gratia, neque in iudicio prudentum concipitur ulla irreverentia gravis, licet magna sit inter leves: ex quibus inferri potest resolutio aliorum quam plurium casuum particularium.

146. Obijcies 1. contra primam assertionem: ad applicandum pro Petro Sacrificium Missae sufficit intentio habitualis, & non requiritur actualis, aut virtualis; ergo ad conficiendum Sacramentum. Respondeo 1. Vasquez neg. antec. nam qui pro altero applicat Sacrificium, illud pro eo offert, & ad offerendum requiritur saltem virtualis intentio; haec autem solutio displicet, quia non offert exercendo officium sacrificantis, aliter non posset offerre ante Sacrum, quod Vasquez, & omnes negant, sed offert, quatenus Petro donat illam satisfactionem, & declarat suam voluntatem: declaratio autem fieri potest modo, & obtinere suum effectum, quando solum manet habitualiter, etsi, quando operatur, non sit moralis operatio; imò licet, qui donavit, sit tunc ebrius, aut dormiens, ut in millenis exemplis perspicuum est: sic declaratio testamentaria habet suum effectum mortuo homine, quin in ordine ad effectum sit tunc ulla operatio moralis illius. Quapropter cum Eximio Doctore, Arriaga, Lugo, Enao, & aliis respondeo conc. antec. & nego consequentiam; quia in consecratione Sacramentorum intentio Ministri concurret ut operatio moralis, ex doctrina Tridentini citati num. 125. juxta expositionem omnium Theologorum, ac proinde debet manere saltem in aliquo suo effectu in homine, qui operatur ut sui compos; applicatio verò Missae non ita concurret, sed ut pura donatio, ad quam non requiritur operatio moralis, ut constat ex dictis, quando prodiit in effectum.

147. Obijcies 2. In suscipiente Baptismum sufficit intentio habitualis suscipiendi; ergo etiam in conficiente Sacramentum sufficit intentio habitualis conficiendi. Antec. examinandum est à nobis infra, quando agemus de dispositionibus requisitis in suscipiente Sacramentum. Pro nunc autem permisso ant. resp. neg. conseq.

R. P. Gormaz Theolog. Tom. II.

quia suscipiens ut suscipiens praecise Sacramentum, nullam partem Sacramenti conficit, ac proinde ex hoc capite non est titulus, ex quo debebat habere actualem, aut virtuales intentionem; conficiens verò partem saltem conficere debet ex intentione morali, ut constat ex num. superiori ex doctrina Tridentini, & Theologorum, ad quam moralem intentionem requiritur saltem virtualis intentio. Dixi ut suscipiens: quia, si ille, qui suscipit Sacramentum, efficiat etiam partem illius, ut contingit in Sacramento Poenitentiae, & matrimonii, debet habere virtuales saltem intentionem. Ceterum quoad Sacramentum matrimonii notandum est, posse fieri per Procuratorem, sicut & alii contractus humani sunt, ac proinde requiritur in contrahente saltem intentio virtualis ad instituendum Procuratorem, & in isto ad operandum nomine alterius, sicut fieri solet in aliis contractibus humanis, quin ex Sacramento matrimonii desumi possit paritas ad alia Sacramenta num. 31.

Obijcies 3. S. Thomas 3. part. quaest. 64. artic. 8. ad 3. ait: *licet ille, qui aliud cogitat, non habeat actualem intentionem, habet tamen intentionem habituales, quae sufficit ad perfectionem Sacramenti*; ergo ad conficiendum Sacramentum non requiritur intentio actualis, aut virtualis, sed sufficit habitualis. Respondeo, nego consequentiam, quia, ut fatentur Cajetanus, & Interpretes Divi Thomae, in eo textu *habitualis* pro *virtuali* ex usu antiquorum, apud quos haec vox *habitualis* erat generica, comprehendens quaecunque volitionem praeteritam, non retractatam, si ve perseveraret moraliter in effectu, si ve non, & ex contextu contrahit illam Divus Thomas ad intentionem, quam nunc Theologi vocant virtuales contradistinctam à pure habituali.

Obijcies 4. contra secundam assertionem: Ecclesiast. 24. dicitur *ab immundo, quis mundabitur?* & infra, *qui baptizatur à mortuo, quid proderit lavatio ejus?* ergo Minister mortuus, si ve existens in peccato mortali, nequit conficere valide Sacramentum. Confirmatur 1. Joannis 20. Christus conferens Apostolis potestatem remittendi peccata, dixit: *accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata &c.* ergo in remittente peccatum requiritur Spiritus S. sed istum non habet, neque infidelis, neque peccator; ergo non possunt valide conficere Sacramentum, quo peccatum remittitur. Confirmatur 2. Stephanus Papa Symoniacè Ordinator à Formoso Praedecessore suo iussit de novo ordinari; ergo censuit, eos non fuisse valide ordinatos ob sacrilegium in eorum Ordinatione admissum. Respondeo, nego consequentiam quia Ecclesiasticus loquitur ibi de eo, qui propria sua virtute mundat, quam immundus non habet: Minister autem Sacramentorum non mundat virtute sua, sed virtute Christi. Alterum verò testimonium de Baptismo non venit ad rem, quia ibi non agitur de Baptismo nostro, sed

de purificatione ab immunditia legali, quæ in lege antiqua oriebatur à contactu mortui.

150. Ad primam Confirmationem dist. consequ. requiritur Spiritus Sanctus ut inhabitans per gratiam in Ministro, nego: ut consequens potestatem remittendi peccata juxta Christi institutionem, conc. consequentiam, & dist. eodem modo min. subsumpta, nego: consequ. etenim Spiritus Sanctus, ut docetur in Tractatu de Trinitate, utpote verus DEUS, in omnibus est per præsentiam, in Justis per gratiam, & in Ministris Sacramentorum peccato infectis, non quidem per gratiam, sed per potestatem ad remittenda peccata; neque Minister Sacramentorum est quilibet homo, sed qui à Christo sunt instituti, ut definit Tridentinum sess. 7. Can. 10. de Sacramentis. Ad secundam Confirmationem nego consequentiam: nam Stephanus id facere potuit, quia habebat grave fundamentum ad judicandum, Formosum habuisse intentionem prævalentem peculiarem, quando singulos ordinabat, non ordinandi illos, si erant Symoniaci; quod ipse formosus potuit declarare, vel potuit id facere ex aliquorum illius temporis peculiari opinione, quam falsam omnino esse, constat jam ex Conciliorum definitionibus supra traditis; Stephanus autem nullatenus definivit, ita esse faciendum.

151. Objicies 5. Novissimè ex Boivin Scrista, nullum est jus positivum expressum, neque implicitum ex consensu Doctorum, in quo tantquam peccati rei damnetur, qui absque solemnitate Ministrant Sacramenta, & qui non sunt consecrati ad illa conficienda; ergo non est peccatum ita Ministrare. Resp. N. antec. quia id satis constat ex Nicolao I. citato num. 140. & ex Cathéchismo Tridentini idipsum confirmante num. 143. imò etsi nullum esset jus expressum positivum, ipso naturæ lumine possemus idipsum inferre, attentà rei gravitate, ob rationes supra datas, modo quo id intulit Augustinus citatus num. 141. quando autem adhuc prædicta Pontificis, & Cathéchismi testimonia non exstabant, & D. Thomas citatus num. 143.

SECTION IV.

De Auctore Sacramentorum.

152. Constat ex Trid. citato num. 16. Christum Dominum esse auctorem omnium Sacramentorum novæ legis, & quidem immediatum: nam licet in definitione Tridentini ea particula *immediatè* non apponatur, attamen in communi usu loquendi solum dicitur quis instituere, quæ immediatè, & per se ipsum instituit, non autem, quæ auctoritate ab ipso accepta instituunt alii: sic Christus non dicitur instituisse Sacramentalia, licet dederit Ecclesiæ potestatem ea instituendi; & in republica Christiana, non dicitur Pontifex, Rex, aut Gene-

ralis religionis instituere, quæ potestate ab illis accepta instituunt Legati, Governatores aut Provinciales. Imò definitio Tridentini intelligenda est de Christo ut homine quoad efficientiam volitionis instituentis, etsi ad illam dignificandam concurrerit personæ dignitas. Videatur D. Thomas 3. pa. quæst. 64. Art. 4. in corpore. De Christo enim ut Deo, nullus est ambigendi locus, siquidem Deus est præcipua, & primaria causa Sacramentorum secundum primariam auctoritatis potestatem.

Qua de causa Concil. Tridentinum contra aliquos dubitantes: an Sacramentum extreme unctionis fuerit immediatè à D. Jacobo institutum, definivit Sess. 14. Ca. 1. fuisse à Christo institutum, & à D. Jacobo promulgatum. Singulorum autem Sacramentorum institutio vel explicite, vel implicite habetur in Scriptura Baptismi, Eucharistiæ, & extreme unctionis, ut constat ex num. 32. & 64. confirmationis Matth. 19. oblatis sunt ei parvuli, ut eis manus imponeret; penitentia Joannis 20. quorum remissionem peccata &c. ordinis ibidem quo ad potestatem absolventi ex dictis num. 27. quo ad potestatem verò consecrandi Lucæ 22. hoc est corpus meum, quod pro vobis datur, hoc facite in meam commemorationem. Matrimonii de quo Marth. 19. quod DEUS conjunxit, homo non separet.

Quibus in locis ea, quæ perspicue instituta patent, non solum instituta, verum, & declarata nobis fuerunt à Christo. Quæ vero implicite indicantur instituta, explicata nobis fuerunt ab Apostolis, & ad nos per Apostolicam traditionem derivata, sic Augustinus lib. 3. de Doctrina Christiana cap. 9. loquens de Sacramentis novæ legis respectivè ad antiqua hæc habet; quædam pauca pro multis, eademque facta facillima, & intellectu augustissima, & observatione castissima, ipse Dominus & Apostolica tradidit disciplina. Difficultas autem, quæ hic exagitari solet à Theologis, ea est, an puræ creaturæ communicari potuerit, vel instrumentalis, vel minus principalis, sive delegata potestas instituendi Sacramenta?

Prima Sententia docet puræ creaturæ communicari posse potestatem determinandi, & designandi signa Sacramentalia jam à Deo antecedenter sub disjunctione instituta, non tamen instituendi Sacramenta, seu præbendi efficaciam conferendi gratiam; ita Scorius, Gabriel, Durandus, & Vasq. disp. 133. Ca. 2. eo immixto, quia instituere, est rem aliquam inchoare, & ab initio statuere, quod præstare non valet puræ creatura per quamcunque potestatem à Deo acceptam respectu Sacramentorum, ut semper præcederet decretum DEI committendi, & delegandi talem facultatem creaturæ, à quo decreto exordium, & initium sumerent Sacramenta; aliter ait Scorius, creaturam decessit Dominio Dei. Secunda sententia affirmat: Ita

Eximus Doctor, Meratius, Konick, Lugo, Ariaga, & plures alii cum D. Thom. quæst. 64. 3. parte Art. 4. in Corpore.

156. Afferocum secunda Sententia: communicari potest puræ creaturæ delegata potestas instituendi Sacramenta. Probatur 1. DEUS potest communicare puræ creaturæ potestatem instituendi signa sensibilia collativa gratiæ dependentes à præcedenti decreto DEI, à quo tanquam à principio exordium sumat talis institutio; sed talis verè esset delegata potestas instituendi Sacramenta; ergo &c. causa tenet, & maj. patet, quia signa ab homine instituta elevari possunt à DEO ad causandam physicè gratiam; ac proinde si DEUS puræ creaturæ promitteret, se id facturum supposità illa DEI promissione, posset illa puta creatura instituere signa collativa gratiæ. Tum etiam potest DEUS relinquere in manu puræ creaturæ, applicare cuiuscunque velleret, & modis quibus velleret, merita Christi, quæ infiniti valoris sunt, & condigna cujuscunque proemij possibilis; quo casu ea signa sensibilia constituentia cum meritis Christi aggregatum morale ex DEI beneplacito, esset causa moralis gratiæ; ergo communicari potest puræ creaturæ delegata potestas instituendi talia signa.

157. Min. verò primi Syllogismi, in qua præcipua inest apud Adversarios difficultas. Probatur: Fundatores religionum velle dicuntur instituisse earum regulas & ceremonias; atqui ea potestas communicata fuit illis à Summo Pontifice, à quo ea institutio sumpsit exordium; ergo licet illa potestas communicata puræ creaturæ sumeret exordium à præcedente DEI decreto, adhuc esset delegata potestas instituendi Sacramenta. Confirmatur ad homines, præcipuè contra Vasquez, qui disp. 135. fusè probare conatur, non posse dici Christum instituisse ea, quæ ex Christi commissione instituit Ecclesia, ac proinde non Christum, sed Ecclesiam verè & propriè dici instituisse ceremonias: atqui ea potestas sumpsit exordium à voluntate Christi dandi talem potestatem Ecclesiæ; ergo, &c.

158. Probatur 2. Ratione: instituere idem est, ac de novo aliquid stabilire; atqui pura creatura potest de novo stabilire signa sensibilia collativa gratiæ, vel physicè vel moraliter ex dictis num. 156. non quidem per potestatem ipsi connaturalem, sed à Christo vel DEO ei communicatam ex influxu meritorum Christi, cujus instrumentum esset ea pura creatura; ergo &c. Probatur min. ea pura creatura posset accipere tantam gratiæ plenitudinem, ut efficeret opera valde meritoria, quæ dignificarentur multò magis à meritis Christi ipsi applicatis; quo in sensu esset verum Christi instrumentum, & Sacramentorum causa: sed pura creatura ita instructa gratia, ut Christi instrumentum, posset stabilire de novo ea signa modo explicata; ergo &c.

159. Confirmatur ex D. Thom. 3. part. quæst.

64. art. 4. dicente: *Christus in Sacramentis habuit duplicem potestatem: unam auctoritatis, quæ competit ei secundum quod DEUS, & talis potestas nulli creaturæ potuit communicari, sicut nec Divina essentia. Aliam potestatem habet excellentiæ, quæ competit ei, secundum quod homo, & talem potestatem potuit Ministris communicare, dando scilicet eis tanquam gratia plenitudinem, ut eorum meritum operetur ad Sacramentorum effectus, ut ad invocationem nominum ipsorum sanctificarentur Sacramenta, & ut ipsi possent Sacramenta instituere. Et infra concludit, potest enim instrumentum conjunctum quanto fuerit fortius, tanto magis virtutem suam instrumento separato tribuere, sicut manus baculo; quæ verba, ut exponenti patebit totam nostram Doctrinam continent; ergo &c. Ex dictis*

Fit 1. Eam creaturam fore causam eorum Sacramentorum instrumentalem, vel ad summum minus principalem, quàm Christum nostrorum Sacramentorum. Ratio est quia Christus Dominus instituit Sacramenta, quæ ex virtute meritorum ipsius habent vim causativam gratiæ; illa autem pura creatura ex solis suis meritis non posset dare Sacramentis vim causativam gratiæ, sed vel conjunctim cum meritis Christi ex promissione facta, & ex voluntate creaturæ applicanda, vel non applicanda tali signo, ut dicemus num. sequenti, quo se ostenderet Christi instrumentum: Sic enim esset causa instrumentalis respectivè ad Christum, & causa minus principalis respectivè ad Sacramenta; sicut Legati, & Gubernatores dici solent, causæ instrumentales respectu Pontificum, & Regum, communicantium illis eam potestatem ad stabiliendas leges, & causa minus principalis respectu legum. Quapropter ut evitemus quæstionem de nomine, vocamus eam creaturam causam, sive instrumentalem, sive minus principalem; vel esset causa minus principalis signorum, quæ eleventur ad causandam physicè instrumentaliter gratiam. Fit 2. Ea Sacramenta valde distincta fore à Sacramentis legis antiquæ ex dictis à num. 20. Fit 3. Illam puram creaturam nullo modo derogare Dominio DEI, eum omnia illius penderent à Dominio DEI, sicut facultas delegati pender à delegante; quo ruit alterum Scori fundamentum.

Fit 4. Puram determinationem materiale ad signum neque in Pontifice, neque in Ecclesia, posse deservire ad instituendum Sacramentum, cum ea pura determinatio materialis non conferat virtutem, neque efficaciam causativam gratiæ illi signo, neque ad hoc dederit DEUS Ecclesiæ hanc potestatem, sicut daret illi creaturæ. Ad eum modum, quo si Episcopus præciperet alicui sub excommunicatione, ut faceret, quod illi Petrus præciperet, tunc non dat Petro facultatem præcipienti sub excommunicatione: potest enim subire hoc munus Petrus Laicus incapax jurisdictionis

nis Ecclesiasticæ, sed ipse Episcopus tunc imponit excommunicationem subito non facienti; quod Petrus designaverit; huiusmodi autem gravis est facultas, quam Pontifex, & Ecclesia habent ad materialiter determinandam materiam, & formam Sacramentorum. Alio modo se habet Episcopus, quando confert alicui facultatem præcipiendi sub excommunicatione: tunc enim non solum potest talis delegatus designare materiam præcepti, sed etiam imponere censuram, quæ adhuc non erat imposta, cuiusmodi autem gravis esset facultas, quam ad instituenda Sacramenta haberet illa pura creatura, de qua loquimur, ut constat ex dictis. Videatur Cardinalis de Lugo disput. 7. sect. 2. Vide infra num. 217.

162. Obijcies contra totam huius Sectionis doctrinam: Sanctus Cyprianus lib. de ablutione pedum non longe ab initio loquens de Eucharistia sic ait: *Summus Sacerdos sui est Sacramenti institutor, in ceteris homines & Spiritum San-*

ctum habere Doctorem; ergo neque Christus Dominus fuit Author omnium Sacramentorum, neque repugnat pura creatura, quæ sit causa æquæ principalis aliorum Sacramentorum. Respondeo 1. nego suppositum antecedentis: nam ut notat Bellarminus lib. de Scripturis, Ecclesiasticis liber ille de ablutione pedum non est S. Cypriani, sed cuiusdam ignoti. Respondeo 2. permisso antec. nego consequentiam: nam ly in ceteris non refertur ad alia Sacramenta, sed ad cæremonias, & ritus accidentales, qui observantur in consecratione Sacramenti Corporis, & Sanguinis Christi; etenim non solum ex Florentino, & Tridentino, & ex constanti ab Apostolis traditione, verum etiam ex ipsa Sacra Scriptura clarè constat, Sacramentum Baptismi institutum fuisse à Christo Domino Matthæi 28. ac proinde ly in ceteris neque à Divo Cypriano, neque ab ullo Authore Catholico referri valet ad cæremonia Sacramenta.

DISPUTATIO IV.

DE VIRTUTE, EFFECTU SACRAMENTORUM, ET DISPOSITIONE SUSCIPIENTIS.

163. **S**acramenta causare gratiam ex opere operato, constat ex num. 16. licet non accederet quis ad Sacramentum cum dispositione contritionis, quæ in iusto meretur gratiam de condigno, gratia, quæ in præmium contritionis daretur, non esset gratia, quæ ex opere operato Sacramento correspondet; hæc enim confertur independentè ab eo, quod actio Ministri, aut suscipientis sit, vel non sit meritoria, sive quod idè est, independentè à merito operantis. Quapropter Sacramenta, quæ Christus Dominus Apostolis contulit, causarunt gratiam ex meritis Christi ab illa actione independentibus, ita, ut eandem ex operato causarent gratiam, licet illa actio Christi meritoria non esset: sic etiam ille, qui accedit ad Sacramentum Penitentiae cum contritione, quæ utpote pars Sacramenti Penitentiae causat ex opere operato gratiam, recipit gratiam ex opere operato vi contritionis ut partis Sacramenti distinctam ab illa, quam accipit vi contritionis ut meritoriae. Cæterum, cum Sacramenta causent ex opere operato ad modum causæ necessariæ, conferunt etiam maiorem, vel minorem, juxta dispositionem subjecti: sic ignis maiorem calorem causat in subjecto magis disposito, & approximato, licet ista dispositio, & approximatio non habeant virtutem producendi calorem, ut constabit ex num. 201. Quapropter, quando dispositio est causa meritoria gratiæ, duo habet distincta munera valde notanda, alterum disponendi subiectum in ordine ad Sacramentum, sive ad causam necessariam gratiæ ex opere operato; alterum movendi DEUM ad conferendam gratiam.

am subiecto ex opere operantis. Ex quo principio facile dissolves omnia argumenta Hæreticorum intendentium, gratiam conferri ex Fide, aliisque dispositionibus, non autem virtute Sacramentorum; confertur enim ex Fide, & aliis dispositionibus meritorie, si sunt actus liberi gratia habituali formati, à Sacramentis autè confertur coactivè ex opere operato, ut ex progressu Disputationis late constabit.

SECTIO I.

An Sacramenta causent physice gratiam

Celeberrima est hac tempestate in Scholasticis controversia, pro cuius decisione suppono 1. ex Libris Physicorum, causam efficientem duplicem esse, alteram physicam, alteram moralem. Causa efficiens physica est illa, quæ immediatè exequitur actionem, per quam effectus producit, & à qua actio immediatè oritur. Causa efficiens moralis dicitur illa, quæ quia est saltem absolute prævisa independentè ab effectu, movet per sui allicientiam causam physicam ad effectus productionem; sic causant consilium, mandatum, preces, minæ, merita, & alia huiusmodi, & per hanc formalitatem distinguitur causa moralis efficiens à causa morali non efficienti; v. g. finali, & aliis similibus: nam causa finalis movet ad positionem effectus, ut ponatur causa; sic salus movet ad ponenda remedia, quibus obtineatur salus. Quapropter movet, ut sit, & dicitur causa pos-